

KOTOR VAROŠ

Analiza usklađenosti razvojnih strategija sa društveno-ekonomskim razvojnim potrebama poslovnog i civilnog društva

Cilj ove komparativne analize je utvrditi u kojoj su mjeri razvojne strategije opštine Kotor Varoš usklađene sa razvojnim potrebama poslovnog i civilnog društva koje su identifikovane u ovoj lokalnoj zajednici tokom terenskog dijela istraživanja.

Analizom je obuhvaćeno 15 od ukupno 17 postojećih ciljeva održivog razvoja, koje je utvrdila Generalna skupština Ujedinjenih nacija (UN) sa ciljem da posluže kao globalne smjernice ka održivom razvoju. Korišteni su slijedeći ciljevi održivog razvoja:

- svijet bez siromaštva;
- svijet bez gladi
- zdravlje i blagostanje;
- kvalitetno obrazovanje;
- rodna ravnopravnost;
- čista voda i sanitarni uslovi;
- pristupačna energija iz čistih izvora;
- dostojantven rast i ekonomski rast;
- smanjenje nejednakosti;
- održivi gradovi i zajednice;
- očuvanje klime;
- očuvanje vodenog svijeta;
- očuvanje života na zemlji;
- mir, pravda i snažne institucije;
- partnerstvom do cilja.

Analizom razvojnih strateških dokumenata Opštine Kotor Varoš utvrđeno je da postoji djelimična usklađenost sa većinom ciljeva održivog razvoja. Dakle, razvojni strateški dokumenti Opštine Kotor Varoš usklađeni su sa društveno-ekonomskim razvojnim potrebama poslovnog i civilnog društva u potpunosti u četiri od ukupno 15 posmatranih ciljeva održivog razvoja. U odnosu na devet ciljeva postoji djelimična usklađenost, dok potpuna neusklađenost postoji u pogledu dva cilja održivog razvoja.

Strategije Opštine Kotor Varoš su usklađene sa sljedećim ciljevima održivog razvoja: čista voda i sanitarni uslovi, održivi gradovi i zajednice, očuvanje vodenog svijeta i očuvanje života na zemlji. U odnosu na devet ciljeva ciljeva održivog razvoja utvrđena je djelimična usklađenost sa identifikovanim potrebama iz lokalne zajednice, a to su: svijet bez siromaštva; kvalitetno obrazovanje, pristupačna energija energija iz čistih izvora; dostojanstven rad i ekonomski rast; smanjenje nejednakosti; očuvanje klime; očuvanje vodenog svijeta i mir, pravda i snažne institucije i partnerstvom do ciljeva. Neusklađenost je identifikovana u pogledu ciljeva koji se odnose na svijet bez gladi i rodnu ravnopravnost.

Tokom poslednjih godina, Opština Kotor Varoš nastoji stvoriti povoljno životno okruženje u kojima građani i građanke mogu ostvariti svoja ekonomska i socijalna prava. Opštinska administracija nudi posebne pogodnosti za podršku investitorima, a neke od njih su: najniža kamatna stopa poreza na nepokretnosti u okruženju (0,06%), stimulatивne mjere (direktni podsticaji iz budžeta za različite projekte u oblasti privrednog razvoja i zapošljavanja i podsticaji poljoprivrednim proizvođačima), pogodnosti pri pribavljanju građevinskih dozvola (investitorima je omogućeno plaćanje na rate na pet godina bez kamata), vrlo kratko vrijeme za izdavanje lokacijskih uslova, građevinske i upotrebne dozvole (15 dana) ponuda građevinskog i poljoprivrednog zemljišta po povoljnim uslovima, Informator namijenjen investitorima, izrađeni planski dokumenti i uspostavljeni mehanizmi za podršku poslovnom sektoru, podrška postojećim investitorima kroz Program postinvesticione podrške u partnerstvu sa Ministarstvom za ekonomski razvoj i regionalnu saradnju Republike Srpske. Došlo je do povećanja ukupnog broja zaposlenih na području Opštine sa 5.462 u 2019. godini na 5.596 u 2020. godini. Tržište rada opštine Kotor Varoš karakteriše vrlo visoka stopa zaposlenosti, i velike potrebe za radnom snagom. Zbog nedostatka stručne radne snage sa područja Opštine, posebno obučarske, metalske i drvoprerađivačke struke, lokalna uprava preko srednjih stručnih škola nastoji kontinuirano vršiti proces prekvalifikacije i dokvalifikacije zaposlenih.

U narednoj tabeli nalazi se uporedni prikaz potreba lokalne zajednice utvrđene tokom terenskog istraživanja, potreba koje su utvrđene razvojnim strateškim dokumentima Opštine Kotor Varoš , te stepen njihove međusobne usklađenosti u oblastima relevantnim za UN ciljevima održivog razvoja.

Ciljevi održivog razvoja	Razvojne potrebe identifikovane terenskim istraživanjima.	Razvojne potrebe navedene u strateškim dokumentima Opštine Kotor Varoš	Mjere i aktivnosti planirane u strateškim dokumentima	Procjena stepena usklađenosti razvojnih strategija
Svijet bez siromaštva	Postoje ugoržene grupe stanovništva, a to su: djeca sa smetnjama u razvoju, penzioneri, mladi, žene i Romi. Opština Kotor Varoš nema izrađenu društvenu kartu što otežava projekt i planiranje u oblasti socijalne	Smanjenje broja korisnika iz socijalno ugroženih kategorija stanovništva, kao i finansijskih izdvajanja za navedene kategorije;	Navedene mjere odnose se na unaprijeđenje sistema socijalne zaštite i uslova za rad Centra za socijalni rad zbog dotrajalosti objekta, izradu socijalne karte kako bi se targetirale ranjive grupe, te prioritarno je potreban Dnevni	Djelimično usklađene

	i zdravstvene zaštite. Privredni rast, investicije i povećane stopa zaposlenja u određenoj mjeri doprinose smanjenju nivoa siromaštva i gladi.		centar za duži boravak lica s poteškoćama u razvoju i veća financijska sredstva za Udruženje roditelja djece s poteškoćama u razvoju i djece sa jezičko-govornim smetnjama	
Svijet bez gladi	U opštini Kotor Varoš ne postoji javna kuhinja; Postoje određeni podaci o pojedinačnim slučajevima par siromašnijih višečlanih porodica u kojima su roditelji maloljetne djece nezaposleni i pojedinaca starije životne dobi koji se sami o sebi staraju i žive u ruralnim područjima oko opštine	Nisu identifikovane potrebe koje se odnose specifično na ovaj cilj, kao ni potreba za osnivanjem javne kuhinje	Nema konkretnih mjera	Neusklađenost
Zdravlje i blagostanje	Lokalna zajednica raspolaže sistemom primarne i dijelom sekundarne zdravstvene zaštite; nedovoljan broj ljekara; potrebna je nabavka dodatne medicinske opreme za	Prepoznata je potreba za razvijanjem sekundarnog nivoa zdravstvene zaštite i nabavke neophodne medicinske opreme, te potreba za saniranjem	Rekonstrukcija i modernizacija svih terenskih ambulanti na području opštine; obezbjeđivanje novih izvora finansiranja za opremanje Doma zdravlja	Djelimično usklađene

	<p>ambulance porodične medicine; nedostaje baza podataka prenatalne i postnatalne zdravstvene zaštite</p>	<p>dotrajalih objekata u kojima se pružaju zdravstvene usluge</p>		
<p>Kvalitetno obrazovanje</p>	<p>Postojeći kapaciteti dječjeg vrtića u Kotor Varoši nisu dovoljni za smještaj sveukupno zainteresirane djece za predškolsko zbrinjavanje; dotrajali objekti škola; naglašene potrebe za zanatskim zanimanjima kao što su stolari, bravari, automehaničari, električari i sl.</p>	<p>Iskazane su potrebe za ulaganje u nastavnu opremu, opremanje školskih dvorišta sadržajima za sportske aktivnosti, te rekonstrukciju dvorišnih ograda u cilju veće bezbjednosti đaka</p>	<p>Navedene mjere se odnose na osiguravanje izvora finansiranja rekonstrukcije školskih objekata, nabavku opreme, opremanje školskih dvorišta sadržajima za sportske aktivnosti i nabavku opreme za podizanje nivoa bezbjednosti učenika</p>	<p>Djelimično usklađene</p>
<p>Rodna ravnopravnost</p>	<p>Udio žena među odbornicima Skupštine opštine Kotor Varoš je 11%, odnosno tri odbornice od ukupno 27 odbornika; najveća zaposlenost žena je u prerađivačkoj industriji, (kožarsko prerađivačka i tekstilna industrija) i veća je</p>	<p>Od 2017. nije usvojen novi Akcioni plan za ravnopravnost polova; Nema konkretno navedenih potreba u oblasti rodne ravnopravnosti</p>	<p>Nema planiranih aktivnosti</p>	<p>Neusklađene</p>

	njihova zastupljenost u odnosu na muškarce; žrtve porodičnog nasilja, kojima je podršku pružio Centar za socijalni rad su u svim slučajevima u toku prethodnih pet godina su bile žene			
Čista voda i sanitarni uslovi	Vodovodna mreža na području opštine je vrlo rasuta, odnosno, nije uvezana u nekakve veće sisteme koji bi se stručno nadzirali; upitan kvalitet vode za piće; nezaštićenost i zagađenost vodotokova	Navedene potrebe bazirane su na rješavanju problema zastarjelosti i nefunkcionalnosti vodovodnog sistema, neredovne kontrole pitke vode; neizgrađenosti vodovodnih sistema u ruralnim područjima; nesavjesnog odnosa stanovništva prema vodnim resursima	Predviđene mjere odnose se na rekonstrukciju stare vodovodne mreže, izgradnji vodozahvata, izgradnji sistema vodosnadbijevanja grada, uspostavljanju svakodnevne kontrole vode, izradi programa uređenja i zaštite izvorišta Bijelo polje	Usklađene
Pristupačna energija iz čistih izvora	Na području opštine postoji elektro mreža koja je na više mjesta uništena tako da neki dijelovi ili zaseoci opštine nemaju električnu energiju (Viševice, Jakotina, Gornja Orahova, Maljeva i	Prepoznate su potrebe za poboljšanjem i daljnjom rekonstrukcijom i izgradnjom NN mreže u skladu sa širenjem naselja, kao i radi povećanja kvaliteta i	Navedene mjere odnose se na rekonstrukciju dotrajalih stubova, unaprijeđenje održavanja sistema srednjenaponske i niskonaponske mreže;	Djelimično usklađene

	Rastik); Toplovod na području opštine ne postoji izuzev dva kraka koja su vodila od bivše Energane do Jelšingrada i SŠC " Nikola Tesla", a koji nisu u funkciji	pouzdanosti snadbijevanja potrošača električnom energijom i smanjenja tehničkih gubitaka		
Dostojantven rast i ekonomski rast	Došlo je do povećanja ukupnog broja zaposlenih na području Opštine sa 5.462 u 2019. godini na 5.596 u 2020. godini. Takođe, pandemija virusa korona nije se odrazila negativno ni na broj prijavljenih nezaposlenih lica na evidenciji Biroa za zapošljavanje Kotor Varoš.	Prepoznate su potrebe za zaustavljanje odliva stanovništva kroz ulaganja u društveni razvoj i podizanje kvaliteta života	Navedene mjere odnose se na stvaranje novih mogućnosti za zapošljavanje, sa fokusom na mlade, ulaganje u različite vidove infrastrukture, kao bolje korišćenje raspoloživih resursa i investicionih potencijala u oblastima prerađivačke industrije i poljoprivrede	Djelimično usklađene
Smanjenje nejednakosti	Nedostatak radne snage uslovljava dolazak velikog broja radnika iz susjednih i drugih opština;	Zbog nedostatka stručne radne snage sa područja Opštine, posebno obučarske, metalske i drvoprerađivačke struke, postoji potreba kontunuiranog vršenja procesa prekvalifikacije i dokvalifikacije zaposlenih	Navedene mjere odnose se na obezbjeđivanje podizanja nivoa plata zaposlenih, kao i stvaranju boljih uslova rada u preduzećima kako bi se smanjio odlazak stručne radne snage u inostranstvo	Djelimično usklađene

<p>Održivi gradovi i zajednice</p>	<p>Nemaju sve društvene skupine jednak pristup saobraćajnoj infrastrukturi i u tom pogledu su posebno ugroženi stanovnici treće životne dobi koji žive u ruralnim mjesnim zajednicama na području opštine.</p>	<p>Prepoznate potrebe iznalaženja što povoljnijih rješenja za razvoj mreže naselja, razvoj i racionalan razmještaj proizvodnih kapaciteta i društvenih djelatnosti, razvoj infrastrukture i njeno usklađivanje sa potrebama što racionalnijeg i ravnomjernijeg razvoja cijelog područja opštine i što kvalitetnijeg zadovoljavanja potreba stanovništva, očuvanja i racionalnog korištenja resursa i zaštite okoline</p>	<p>Mjere se odnose na su plansko i adekvatno korištenje prostora i prirodnih resursa, zaštita i racionalno korištenje poljoprivrednog zemljišta, spriječavanje bespravna gradnja, uklanjanje divljih deponija, saniranje vodovodnih sistema, unaprijeđenje saobraćajne infrastrukture, izgradnja gradska zaobilaznica, uređivanje prostora za parkiranje vozila, izgradnja novih i sanacija postojećih objekata kulture i društvenih aktivnosti, rješavanje lokacije za izgradnju grobalja, rješavanje lokacija za stočno groblje, te obezbijedivanje uslova za ostvarenje sportsko rekreacionih</p>	<p>Usklađene</p>
---	--	--	--	------------------

			potreba i poboljšanje ukupnog životnog ambijenta	
Očuvanje klime	Od prestanka rada Meteorološke stanice 1984. godine nema organizovanih osmatranja klimatskih elemenata, temperatura i padavina. Uporedo s rastom potrošnje energije iz fosilnih goriva, povećano je i zagađenje zraka emisijom plinova koji tvore kiseline.	Navedene potrebe bazirane su zaštiti od neodgovornog korištenja različitih hemijskih sredstava i neodgovornog ponašanja u toku zimske sezone jer se veliki dio domaćinstava grije sagorijevanjem čvstih goriva	Kao mjere korisne za rješavanje problema u ovoj oblasti navedeno je uvođenje ekološki prihvatljivih rješenja predviđenih SECAP-om za period do 2030.godine	Djelimično usklađene
Očuvanje vodenog svijeta	Evidentne su pojave eksploatacije šume koje dovode do pojava povremenih zamućenja kako pojedinih pritoka (potok Kilavac i Ćorkovića potok sa svojim pritokama) tako i voda rijeke Vrbanje; problem izlivanja fekalne kanalizacije u seoskim sredinama, otpadne vode grada (fekalne i industrijske), pojave eksploatacije riječnog nanosa u	Navedene potrebe baziraju se na prevenciji brojnih rizika koji negativno utiču na kvalitet vodenog svijeta	Navedene mjere odnose se na uređenje korita i regulisanje toka rijeka, spriječavanju privatizacije riječnih tokova, spriječavanju nelegalnog vađenja šljunka, obezbjeđenju prečišćavanja otpadnih voda	Usklađene

	koritu i vodnom zemljištu, uticaji od drvoprerađivačke i poljoprivredne proizvodnje i odlaganje otpada			
Očuvanje života na zemlji	Na prostoru opštine se ne provodi sistematsko praćenje zagađenosti zemljišta ali se može zaključiti da stepen zagađenja nije zanemariv. Prije svega misli se na zemljište u neposrednoj blizini preduzeća "Jezerka", na površine pored puteva sa intenzivnim saobraćajem i na mjesta gdje se nekontrolisano odlaže otpad; na području opštine postoji 14 divljih deponija	Ne postoji adekvatno upravljanje otpadom i propisno odlaganje otpada na deponiji; neriješen je problem divljih deponije u koritima rijeka	Navedene mjere se odnose na saniranje gradske deponije, obezbjeđivanju redovnog odvoza otpada, saniranju većih divljih deponija, formiranju pretovarnih stanica	Usklađene
Mir, pravda i snažne institucije	Primjetna oscilacija u broju maloljetnih delikvenata; postoje potrebe za motivisanjem građana da se uključe u proces donošenja odluka i realizacije mjere predviđenih strateškim	Navedene potrebe odnose se na unaprijeđenje kvaliteta javnih usluga koje se pružaju građanima u različitim oblastima života	Navedene mjere odnose se na uspostavljanje elektronskog sistema za pokretanje različitih administrativnih postupaka	Djelimično usklađene

	planovima			
Partnerstvom do ciljeva	Lokalna uprava nastoji uključiti građane u procese donošenja važnih odluka i u okviru realizacije mjera predviđenih strateškim dokumentima; opštinska administracija nudi posebne pogodnosti za podršku investitorima	Ne postoje konkretne navedene mjere za ovaj cilj održivog razvoja, ali se kroz skoro sve sektorske ciljeve u okviru razvojne strategije napominje neophodnost unaprijeđenja partnerstava u cilju poboljšanja stanja u lokalnoj zajednici, naročito regionalnih ekonomskih partnerstava	Nisu navedene konkretne mjere	Djelimično usklađene